

**Факультет військової підготовки Військового
інституту Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

Кафедра військово-гуманітарної підготовки

навчальний предмет:

“ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

Тема 2. Складові морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України та їх характеристика.

Навчальна та виховна мета

1. Розкрити сутність і зміст інформаційно-пропагандистського забезпечення.
2. Розкрити сутність і зміст психологічного забезпечення.
3. Сприяти вихованню у слухачів відповідальності за виконання завдань морально-психологічного забезпечення діяльності військових підрозділів.

Навчальні питання

1. Сутність і зміст інформаційно-пропагандистського забезпечення.
1. Сутність і зміст психологічного забезпечення.

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України. - К., 1996. – 80 с.
2. Військові статuti Збройних Сил України. – К.: Варта, 1999.
3. *Воєнна* доктрина України. / Указ Президента України № 555/2015 від 24 вересня 2015 року
4. Концепція гуманітарного і соціального розвитку в Збройних Силах України / Указ Президента України №28/2004 від 12 січня 2004 // Народна Армія. – 2004. – 14 січня.
5. Концепція виховної роботи в Збройних силах та інших військових формуваннях України / Указ Президента України № 981/98 від 4 вересня 1998 // Збірник Указів Президента України. – К.: Політвидав, 1998.
6. Про Стратегічний оборонний бюлетень України. / Указ Президента України № 240/2016 від 6 червня 2016 року.
7. Наказ МО України від 05.05.99 р. №142 “Про введення в дію Концепції морально-психологічного забезпечення підготовки та ведення операцій (бойових дій) ЗС України”.
8. Наказ Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 14.03.16 р. №109 ДСК.
9. Наказ Генерального штабу Збройних Силах України від 04.01.17 р. № 4 “Про затвердження Інструкції з організації інформаційно-пропагандистського забезпечення у Збройних Силах України”.
0. Організаційно-методичні вказівки щодо організації морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України у 2017 році від 17.11.2016 р.
1. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина II. Батальйон, рота. – К.: “Паливода”, МО України, 2015.
2. Коупленд Н. Психология и солдат / Пер.с англ. – М.: Воениздат,1991. – 96 с.

СИСТЕМА ВСЕБІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗСУ

Оперативне
(бойове)

Матеріальн
о-
технічне

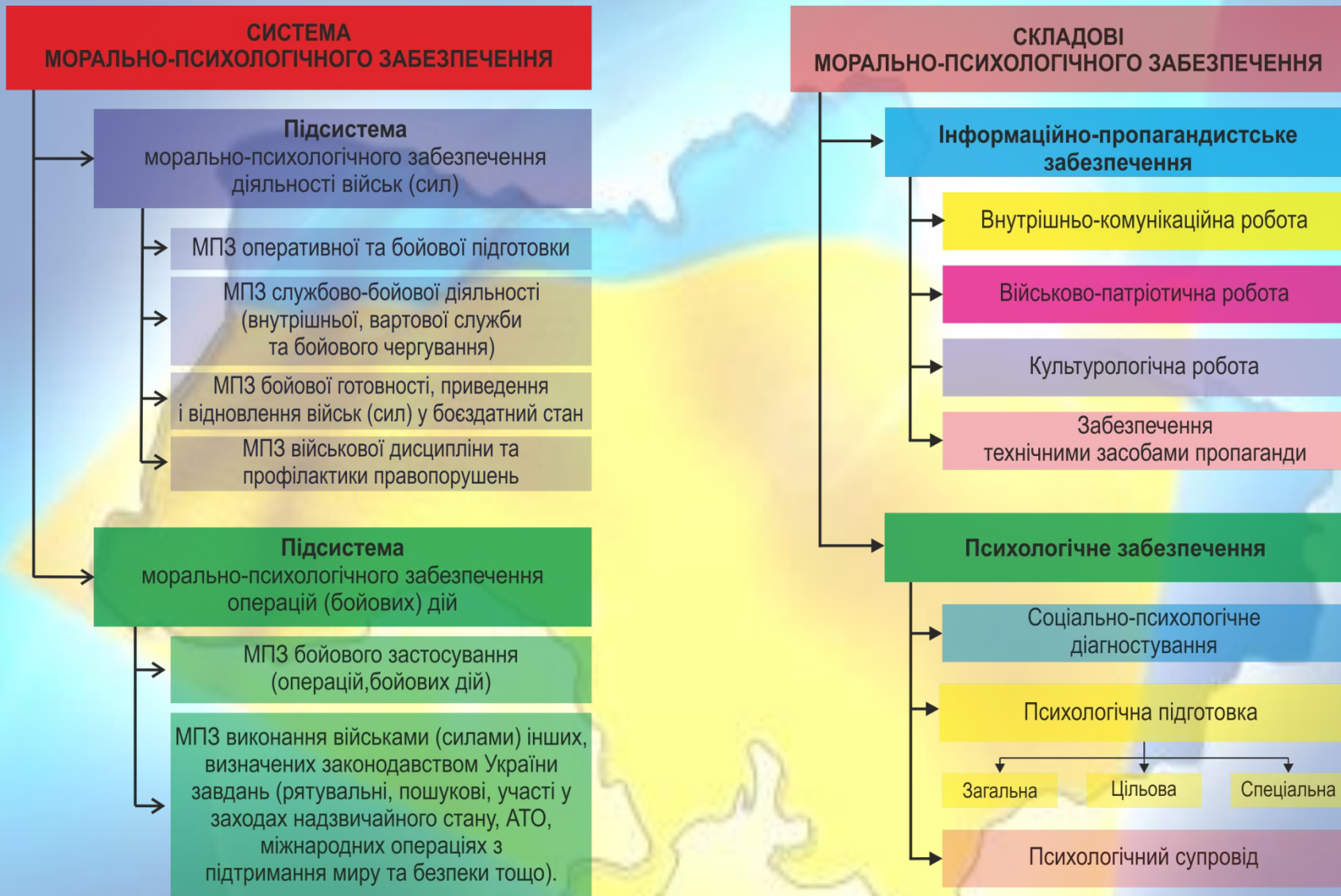
Морально-
психологі
чне

Медичне

вид всебічного забезпечення, підготовки і ведення бойових дій, який має за мету формування, підтримання та поновлення морально-психологічного стану особового складу військ (сил), необхідного для успішного виконання завдань за призначенням.

ТИМЧАСОВА НАСТАНОВА з МПЗ підготовки та застосування ЗС України (2016)

СИСТЕМА МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МПЗ підготовки і застосування ЗС України включає дві підсистеми:

ТИМЧАСОВА НАСТАНОВА з МПЗ підготовки та застосування ЗС України (2016)

Інформаційно-пропагандистське забезпечення

Психологічне забезпечення

Морально-психологічне забезпечення

1. Сутність і зміст інформаційно-пропагандистського забезпечення

ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

цілеспрямована діяльність органів військового управління, командувачів, командирів (начальників), посадових осіб органів морально-психологічного забезпечення, щодо інформаційного впливу на свідомість особового складу з метою формування і поширення ідейних переконань, національних цінностей, стійкої мотивації та морально-психологічної готовності до збройного захисту державного суверенітету, територіальної цілісності України, адекватного розуміння військовослужбовцями воєнно-політичної та суспільно-політичної обстановки, завдань, покладених на війська (сили), умов та особливостей їх виконання.

37-й президент США Р.Ніксон, зазначав: “... що 1 долар вкладений в інформацію і пропаганду є більш ціннішим ніж 10 доларів вкладених у створення систем озброєння, тому що останнє навряд чи буде використане в повному обсязі, у той час, як інформація працює щоденно і повсюди”.

Чотири газети можуть накоїти більше лиха, ніж сотисячна армія. Тому, преса, особливо в умовах війни, має писати лише те, що їй накажуть, і мовчати про те, що їй не слід говорити.

Наполеон

Основні завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення

- збір, аналіз та оцінювання суспільно-політичної обстановки в районі (регіоні, операційній зоні) дій і підготовка висновків щодо неї;**
- організація внутрішніх комунікацій командирів (начальників) з особовим складом військових частин (підрозділів);**
- виховання в особового складу Збройних Сил України почуття патріотизму, відповідальності за дотримання положень Конституції України, дисциплінованості, вірності Військовій присязі, Бойовому прапору, бойовим традиціям (братерству), готовності до саможертвності в ім'я Батьківщини**

Основні завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення

- утвердження любові військовослужбовців Збройних Сил України до Батьківщини, їх духовності, моральності, шанобливого ставлення до національних надбань Українського народу, наслідування найкращих прикладів мужності та звитяги борців за свободу та незалежність України як з історичного минулого, так і захисників, які сьогодні відстоюють суверенітет та територіальну цілісність держави у боротьбі із зовнішньою агресією;
- роз'яснення особовому складу причин, характеру і мети війни (збройного конфлікту, бойових дій), зовнішньополітичної та внутрішньополітичної обстановки, завдань Збройних Сил України;
- організація і керівництво національно-патріотичною підготовкою особового складу військ (сил);

Основні завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення

- роз'яснення наказів командирів (начальників), командирське (оперативне, бойове) інформування особового складу про хід підготовки і ведення операцій (бойових дій);
- мобілізація (мотивація) військовослужбовців на безумовне виконання поставлених завдань;
- організація інформаційно-роз'яснювальної роботи з питань практичної реалізації соціальних гарантій військовослужбовців та членів їх сімей;
- налагодження та підтримання внутрішньої та зовнішньої комунікації з питань соціального і правового захисту військовослужбовців та членів їх сімей;
- формування в особового складу впевненості в правильності прийнятих рішень командування, у надійності та ефективності штатної зброї і бойової техніки, зміцнення віри у перемогу над противником;

Основні завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення

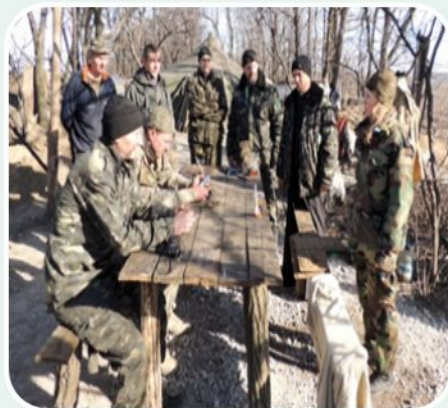
- поширення бойового досвіду, прикладів мужності, пропаганда героїзму, взаємодопомоги, товариських взаємовідносин, традицій бойового братерства;
- пропаганда героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеї свободи, соборності та державності;
- військово-патріотичне виховання особового складу Збройних Сил України;
- пропаганда здорового способу життя серед військовослужбовців і членів їх сімей;
- забезпечення культурологічних потреб військовослужбовців, організація відпочинку і дозвілля особового складу Збройних Сил України;

Основні завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення

- сприяння в організації забезпечення духовних потреб військовослужбовців (душпастирська опіка);
- участь у заходах щодо прогнозування, запобігання та нейтралізації наслідків негативного інформаційно-психологічного впливу противника;
- організація співпраці з представниками органів місцевої влади, ЗМІ, громадських, волонтерських та релігійних організацій

Напрямки інформаційно-пропагандистського забезпечення

**Внутрішньо-
комунікаційна
робота.**

**Військово
-
патріотич
на робота.**

**Культурол
огічна
робота.**

**Забезпечення
технічними
засобами
пропаганди.**

Внутрішньо-комунікаційна робота

- Напрямок інформаційно-пропагандистського забезпечення військових частин (підрозділів), військових навчальних закладів, установ та організацій Збройних Сил України.
- Здійснюється в системі інформаційної роботи посадових осіб, командирів (начальників) через сукупність дій, пов'язаних з обробкою і передачею інформації до особового складу шляхом спілкування.

Внутрішньо-комунікаційна робота реалізується шляхом

- налагодження комунікаційного процесу, системного та цільового проведення пропагандистської (контрпропагандистської), ідеологічної, інформаційно-роз'яснювальної, військово-соціальної роботи з особовим складом військ (сил);
- душпастирської опіки військовослужбовців;
- пропаганди здорового способу життя;
- організації заходів захисту від негативного ІПВ противника;
- забезпечення командирів військових частин (підрозділів) та їх заступників з МПЗ прикладними методичними матеріалами, необхідними для інформаційної роботи з особовим складом в умовах підготовки і ведення операцій (бойових дій);
- забезпечення військ (сил) матеріалами періодичного друку.

Головна мета внутрішньо-комунікаційної роботи

- формування довіри до військово-політичного керівництва держави та військового командування, встановлення зворотного зв'язку з підпорядкованим особовим складом, його готовності до виконання завдань, підтримання і відновлення морально-психологічного стану.

командир 204-ї бригади тактичної авіації
полковник Юлій Мамчур

Види внутрішньо-комунікаційної роботи

- командирське інформування;
- бойове інформування;
- національно-патріотична підготовка;
- аналіз проведених дій.

Командирське інформування

— це вид внутрішньо-комунікаційної роботи посадових осіб органів військового управління, командирів (начальників), який реалізується під час підготовки і виконання завдань за призначенням через спілкування (групове, індивідуальне) з особовим складом з метою формування необхідних національно-ідейних переконань, підтримання і відновлення його морально-психологічного стану.

Бойове інформування

— це вид внутрішньо-комунікаційної роботи командира (начальника) для оперативного доведення інформації особовому складу про бойову обстановку, що склалася, порядок і умови виконання бойових завдань.

Національно-патріотична підготовка

— це вид внутрішньо-комунікаційної роботи командирів (начальників), який здійснюється у загальній системі підготовки військ (сил), з метою формування і розвитку у військовослужбовців відповідних світоглядних установок, ідейних переконань та морально-бойових якостей, необхідних для ефективного виконання поставлених завдань у будь-яких умовах обстановки.

Аналіз проведених дій

— це вид внутрішньо-комунікаційної роботи командирів (начальників), призначений для організації професійного спілкування і обговорення події (завдання, ситуації), що впливає на досягнення результатів і дотримання вимог та дозволяє особовому складу самостійно визначити особистий рівень підготовки та шляхи її удосконалення.

Військово-патріотична робота

напрямок ІПЗ, який полягає у цілеспрямованій та плановій діяльності посадових осіб органів військового управління, командирів (начальників) щодо формування в особового складу ЗС України патріотизму, національної самосвідомості, підтримання його морально-психологічної і військово-професійної готовності і мотивації до виконання завдань за призначенням.

Військово-патріотична робота реалізується шляхом

- утвердження у свідомості особового складу військ (сил) почуття патріотизму, особистої відданості українському народу;
- формування у військовослужбовців загальнолюдських цінностей, національної гордості, поваги до культурного та історичного минулого України через усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами громадянина та його готовності до виконання свого громадянського обов'язку щодо захисту Батьківщини.

Культурологічна робота

напрямок ІПЗ, який полягає у цілеспрямованій діяльності посадових осіб органів військового управління, командирів (начальників) щодо організації заходів дозвілля і відпочинку військовослужбовців, працівників ЗС України та членів їх сімей.

Ґрунтується на засадах української культури та мистецтва, багатовікових національних звичаях і традиціях.

Культурологічна робота реалізується ШЛЯХОМ

- **формування в особового складу військ (сил) засобами культури і мистецтва високих морально-бойових якостей, МПС, зняття негативних і утвердження позитивних емоційних станів, відновлення духовних, моральних, психічних та фізичних сил, мобілізації (мотивації) військовослужбовців на успішне виконання отриманих завдань.**

Забезпечення ТЗП

комплекс організаційних, фінансово-економічних, техніко-експлуатаційних обліково-операційних та інших заходів, спрямованих на укомплектування військових частин технічними засобами пропаганди відповідно до штатно-табельної потреби.

Забезпечення ТЗП реалізується ШЛЯХОМ

- своєчасного та повного забезпечення військ (сил) засобами відповідно до встановлених норм та потреб;
- оптимального їх розподілу та перерозподілу у військових частинах (підрозділах);
- контролю їх правильної експлуатації та обслуговування;
- удосконалення та модернізації існуючих, розробки сучасних перспективних зразків ТЗП з урахуванням бойового досвіду їх використання.

2. Сутність і зміст психологічного забезпечення

Психологічне забезпечення

- цілеспрямована діяльність органів військового управління, командувачів, командирів (начальників), службових осіб органів МПЗ з метою формування, підтримання і поновлення в особового складу військ (сил) психологічної готовності до виконання завдань, емоційно-вольової стійкості до негативних психологічних чинників у будь-яких умовах обстановки, зниження психогенних втрат та збереження психічного здоров'я військовослужбовців.

Основні завдання психологічного забезпечення

- аналіз впливу психологічних чинників бою (бойових дій) на МПС та поведінку особового складу;
- моніторинг та прогноз розвитку соціальних процесів у військах (силах);
- виявлення психологічних особливостей майбутніх бойових дій (операцій), їх вимог до емоційно-вольових та психофізіологічних якостей військовослужбовців, злагодженості та згуртованості особового складу військ (сил);
- забезпечення та створення соціальних умов для ефективного виконання особовим складом своїх службових обов'язків, налагодження та підтримка взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими (волонтерськими) організаціями з питань практичної реалізації соціальних та правових гарантій військовослужбовців та членів їх сімей;

Основні завдання психологічного забезпечення

- сприяння в організації та проведенні заходів соціально-психологічної та професійної адаптації і реабілітації військовослужбовців;
- соціально-психологічний аналіз управлінських рішень діяльності командирів (начальників) з питань підтримання належного рівня морально-психологічного стану особового складу військ (сил);
- аналіз психологічних аспектів тактики можливих дій противника, негативного ІПВ тощо;
- оцінювання психологічних показників боєздатності підрозділів та військових частин, передусім моніторинг МПС особового складу;

Основні завдання психологічного забезпечення

- виявлення осіб з нервово-психічною нестійкістю та вжиття психопрофілактичних і психокорекційних заходів;
- прогнозування можливих бойових психогенних втрат особового складу;
- планування, організація та проведення заходів психологічної підготовки (загальної, спеціальної, цільової) особового складу, підрозділів і військових частин до виконання бойових завдань у конкретних (суспільно-політичних, природно-кліматичних, географічних, ергономічних, екстремальних) умовах обстановки;
- формування та утвердження оптимізму і впевненості особового складу в своїх силах, можливості виконати поставлене завдання;

Основні завдання психологічного забезпечення

- навчання особового складу психологічним методам надання самодопомоги;
- вжиття заходів психологічного відбору особового складу для комплектування, доукомплектування, поповнення підрозділів та військових частин тощо.

Напрямки психологічного забезпечення

соціально-
психологічне
діагностування

психологічна
підготовка

психологічний
супровід.

Соціально-психологічне діагностування реалізується шляхом

- психологічного відбору та соціально-психологічного вивчення особового складу, прогнозування ефективності його професійної дієздатності та доцільним розподілом за функціональним призначенням;
- здійснення аналізу психологічного змісту завдань та психологічних умов їх виконання; оцінювання морально-психологічного стану особового складу військ (сил) та прогнозування динаміки можливих його змін;
- системного використання методів виявлення та вимірювання ступеня психотравмованості військовослужбовців

Психологічна підготовка особового складу реалізується шляхом

- формування у військовослужбовців відповідних знань, умінь, навичок, якостей і досвіду, згуртованості підрозділів, які забезпечують їх психологічну готовність до організованих, ініціативних та активних дій в бою (операції), стійкість до бойових стрес-факторів і негативних психологічних чинників.

Психологічний супровід реалізується шляхом

здійснення комплексу організаційних, психологічних, медичних, соціальних, реабілітаційних заходів, спрямованих на подолання особовим складом військ (сил) психотравмуючих факторів бойової (оперативної) обстановки, збереження їх психічного здоров'я і боєздатності, формування звичок здорового способу життя, забезпечення соціального захисту і гарантій військовослужбовців і членів їх сімей.

Психологічний супровід

Найважливішим елементом психологічного супроводу є первинна психологічна допомога особовому складу військ (сил) і реабілітація військовослужбовців.

У військовій практиці виділяють такі основні способи надання психологічної допомоги: комунікативні, організаційні, фармакологічні (медикаментозні), аутогенні.

Психологічний супровід

Психологічна реабілітація – система заходів, які організовує командування військової частини для поновлення у особового складу втрачених або порушених функцій і здатності до нормальної діяльності, проведення психологічної та психофізіологічної експертизи військовослужбовців, а також раціонального розподілу (перерозподілу) військовослужбовців із урахуванням їх функціонального стану.

Для вирішення завдань МПЗ можуть здійснюватися спеціальні, військово-прикладні соціологічні дослідження.

Висновки по лекції

1. Організація інформаційно-пропагандистського забезпечення передбачає координування діяльності сил і засобів морально-психологічного забезпечення, впорядкування та об'єднання їх зусиль з метою виконання запланованих заходів, досягнення поставленої мети.
2. Інформаційно-пропагандистське забезпечення охоплюють широке коло питань і спрямовані на мобілізацію особового складу на успішне виконання поставлених бойових завдань.
3. Основна сутність психологічного забезпечення військ (сил) полягає у формуванні у військовослужбовців таких морально-психічних, бойових і фізичних якостей, які забезпечують високу ефективність їх діяльності в сучасній війні. Це зумовлює його зміст, тобто – головні завдання і специфіку різних напрямків психологічного забезпечення з урахуванням специфіки навчально-бойової та бойової діяльності підрозділів.

• ????

Дякую за увагу!